

Розгляд професійної компетентності як цілісної структури обов'язкових компонентів дає змогу оптимізувати підготовку фахівців цивільного захисту та досягти дієвого підвищення якості освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Література

1. Коваль М. С. Система професійної підготовки майбутніх працівників ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти : монографія. Львів : ПАІС, 2019. 544 с.
2. Козяр М. М., Литвин А. В. Теоретичні засади формування готовності фахівців цивільного захисту до діяльності в екстремальних ситуаціях. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2017. № 1. С. 85–98.
3. Про освіту : Закон України від 19.01.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 02.05.2021).
4. Стандарт вищої освіти України за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 – Цивільна безпека, спеціальність 261 – Пожежна безпека. [Чинний від 2018-10-29]. Вид. офіц. Київ, 2018. 21 с.
5. Стандарт вищої освіти України за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 – Цивільна безпека, спеціальність 263 – Цивільна безпека. [Чинний від 2018-10-29]. Вид. офіц. Київ, 2018. 20 с.

Колісник Є. О.

аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава

РОЗВИТОК УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ А. МАКАРЕНКА

Метою нашого дослідження став пошук придатних для наявних концепцій застосування засобів театральної майстерності у трудовому навчанні та вихованні школярів методів їх системного використання, які уточнювали б освітні результати та співвідношення змінних в описі компонентів забезпечення розвитку особистості учнів основної школи. Основною стратегією дослідження методів системного використання засобів акторського мистецтва, які відповідали б концептуальним підходам до розвитку особистості є опис цілей, завдань, принципів, змісту, методів і форм організації становлення та розвитку компонентів, що забезпечують розвиток особистості школярів засобами театральної педагогіки на уроках трудового навчання.

Ряд важливих принципів педагогічного впливу, близьких за змістом і реалізацією до театральної педагогіки К. Станіславського і В. Немировича-Данченка, були висунуті та розроблені А. Макаренком, у виховній системі якого театр був одним із найважливіших елементів обов'язкового залучення всіх вихованців до організації вистав [2]. До таких принципів відносяться «закон руху колективу», «система перспективних ліній», «принцип паралельної дії» [1]. Висунута та розроблена А. Макаренком концепція розвитку колективу вихованців шляхом залучення всіх їх до організації театральних вистав передбачає реалізацію елементів театральної педагогіки за принципами «закону руху колективу», «системи перспективних ліній», «принципу паралельної дії».

Використання сили колективу в його неперервному русі та вдосконаленні за «законом руху колективу» передбачає таку організацію колективної діяльності школярів з трудового навчання на уроці, коли через програвання театралізованих сцен-імпровізацій, що складаються із заданих учителем сюжету, ролей і тексту, створюються умови для супутніх театральній грі, колективній творчості і комбінуванню засвоєння навчального матеріалу, периферизації уваги шляхом «відволікання» від головного для глибинного оволодіння ним, емоційно-образного вияву колективних взаємовідносин і творчості кожного школяра. За заданими вчителем темою і сюжетом школярі самостійно розподіляють ролі, придумують смішні сцени, гострі ситуації, сміливі перевтілення. Здійснення театралізованих сцен-

імпровізацій передбачає набуття школярами на уроці нових прийомів сценічних дій, що виступає дієвим мотивом активізації пізнавальної діяльності учнів і водночас породжує нові інтереси до трудового навчання.

Вплив на особистість школяра здійснюється, за «принципом паралельної дії», опосередковано через учнівський колектив та його актив, які мають бути обов'язково повністю задіяними у театралізованій творчій ігровій діяльності. Завідувач клубною роботою в колонії імені Горького і комуні імені Дзержинського вважав програвання імпровізацій ефективним педагогічним засобом: «як дитина грає, так вона буде і працювати». Підготовка до театралізацій вважалася справою значної важливості. Окрім навчання володінню собою, своїм голосом, мімікою, як справжні артисти, вихованці, усвідомлюючи в театралізованих імпровізаціях свою необхідність людям, навчаються в ігровій формі грамоті людських відносин, науці бути людиною, у них формуються такі якості особистості як чесність, благородство, великодушність, товариство, доброта, емпатія.

За «системою перспективних ліній» наслідування учнями майстерно продемонстрованих учителем на уроці трудових дій, викликає у школярів спільні емоційні переживання «завтрашньої радості» усвідомленням можливості в майбутньому навчитися виконувати трудові прийоми так якісно, швидко, як це робить вчитель. Позитивний вплив на ефективність трудового навчання має така емоційна модель спілкування як «заохочення поведінки, заплановане на майбутнє» [3], коли вчитель допомагає учневі усвідомити, що набуті ним на уроці трудові уміння знадобляться в майбутньому житті.

Регулярна участь школярів на уроках трудового навчання у програванні театралізованих сцен-імпровізаціях шліфує їхню акторську майстерність: вдосконалюється культура мовлення, мімічна і пантомімічна виразність, організаторські навички та творча інтуїція, з'являється впевненість собі, здатність адаптуватися в різних обставинах. Використовуючи необхідні рухи ід час програвання тих чи інших персонажів, школярі набувають здатності висловлювати свої почуття в міміці та жестах, відчувати необхідність для створення того чи іншого образу характерних особистісних рис, що вчить майстерності володіння ігровою ситуацією як невід'ємною складовою методики трудового навчання.

Кожен із розглянутих методів і засобів театральної педагогіки має специфічну спрямованість на розвиток певних складових акторських умінь, водночас певним чином впливаючи й на розвиток інших компонентів особистості школяра. Обґрунтовані методи системного використання засобів акторського мистецтва на уроках трудового навчання (розвиток колективу вихованців метод обов'язкової участі всіх школярів у колективній творчості з програвання театралізованих сцен-імпровізацій) спрямовані на розвиток колективу вихованців шляхом обов'язкової участі всіх школярів у колективній творчості з програвання театралізованих сцен-імпровізацій.

Література

1. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8-ми т. Т. 4. Москва : Педагогика, 1984. 400 с.
2. Макаренко А. С. Педагогическая поэма. Главы «Театр», «Завоевание Куражса» / Сост., вступ. ст., примеч., пояснения С. Невская. Москва : ИТРК, 2003. 736 с.
3. Alan Maley, Alan Duff. Drama Techniques. Cambridge University Press, 2013. 258 p.

Колодійчук О. Я.

канд. пед. наук, викладач кафедри змісту і методик навчальних предметів
Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти, м. Тернопіль

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 5–9 КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В НУШ

Постановою від 30 вересня 2020 року Кабінет Міністрів України затвердив новий Державний стандарт базової середньої освіти, за яким учні п'ятих класів пілотних закладів